Fullmäktige 16.11.2026 § 157

§ 157
# Motion om tillgången till läromedel

Beredning och upplysningar:
Kilpeläinen Anna
Nerg-Öhman Satu
Saloranta-Eriksson Outi
Plosila Riina
Turpeinen Jaakko
Kukkonen Minna
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Elina Kokkos m.fl. motion 23.2.2026 om tillgången till läromedel och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Kokko lämnade understödd av Lievonen m.fl. följande förslag till hemställan: 8.1

Fullmäktige hemställer att sektorn för fostran och lärande följer upp tillräckligheten av anslagen som används för läromedel och läroanstalternas behov.

Kokko lämnade understödd av Lievonen m.fl. följande förslag till hemställan: 8.2

Fullmäktige hemställer att man i gymnasierna ökar användningen av tryckta läromedel i de läroämnen där det stöder inlärningen.

Efter avslutad diskussion sammanfattade ordföranden de förslag som hade lämnats under diskussionen och konstaterade att stadsstyrelsens förslag hade godkänts enhälligt.

Därefter behandlades förslagen till hemställningar.

Ordföranden frågade om Kokkos förslag till hemställan 8.1 kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt förslaget enhälligt.

Ordföranden frågade om Kokkos förslag till hemställan 8.2 kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt förslaget enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:

Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Dessutom godkändes följande hemställningar 8.1 och 8.2.

8.1

Fullmäktige hemställer att sektorn för fostran och lärande följer upp tillräckligheten av anslagen som används för läromedel och läroanstalternas behov.

8.2

Fullmäktige hemställer att man i gymnasierna ökar användningen av tryckta läromedel i de läroämnen där det stöder inlärningen.

Redogörelse

Sammandrag

Elina Kokko och 37 andra ledamöter lämnade 23.2.2026 en motion enligt vilken Esbo stads strategiska tyngdpunkt som barnens och ungdomarnas huvudstad förutsätter tillräckliga och jämförbara satsningar på de grundläggande förutsättningarna för lärande. I motionen konstateras det att högklassiga läromedel är nödvändiga för lärande och jämlikhet, men att resurserna som riktas till dem i Esbo är tydligt mindre än i många andra kommuner. Läromedelslösningarna ska grunda sig på pedagogiska behov, och lärarna måste ha en verklig möjlighet att påverka valen.

I motionen ombeds man redogöra för följande:

1. av skolorna och lärarna: finns det tillräckliga anslag för läromedel (läroböcker, arbetsböcker och digitala licenser) och är en del av skolornas anslag öronmärkta för läromedel?
2. elevernas likabehandling när det gäller tillgången till läroböcker och andra läromedel i olika skolor
3. elevernas erfarenheter av användningen av och kvaliteten på läromedel
4. behovet av och möjligheten att erbjuda tryckta läroböcker som ett alternativ till digitala läromedel på andra stadiet
5. om lärarna är tvungna att kopiera undervisningsmaterial olagligt på grund av bristfälliga undervisningsmaterial.

Svaret har beretts i samarbete mellan staben för sektorn för fostran och lärande, Svenska bildningstjänster, den finska grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. Utlåtandet återremitterades för beredning av nämnden för fostran och lärande 27.5.2026 och i utlåtandet beaktas förslaget till återremiss och tilläggsförslagen som lämnats:

– elevernas erfarenheter av läromedel inom den finska grundläggande utbildningen
– utlåtanden av ungdomsfullmäktige och rådet för personer med funktionsnedsättning.
I utlåtandet beskrivs dessutom hur helhetsbudgetarna för Esbo stads grundskolor och gymnasier bestäms.

Utredningen som begärdes i motionen genomfördes som en Webropol-enkät som riktades till rektorerna i de finska grundskolorna i Esbo (58 svarare) och genom diskussioner med rektorerna inom den svenska grundläggande utbildningen (9 personer). Elevernas synpunkter har samlats in vid elevkårens seminarium i Storängens skola. Erfarenheterna bland eleverna inom den finska grundläggande

utbildningen samlades in genom en enkät för eleverna i årskurserna 5–9.

Utlåtandena av ungdomsfullmäktige och rådet för personer med funktionsnedsättning gavs på mötena 18.8.2026. I utlåtandena betonades lika tillgång till läromedel och behovet av att beakta olika behov hos eleverna och studerandena. I synnerhet önskades möjligheter att flexibelt använda både digitala och tryckta läromedel som stöd för inlärningen. Utlåtandena finns som tilläggsmaterial.

Sammanfattning av utlåtandet till motionen

I Esbo får skolorna tillgång till en helhetsbudget som baserar sig på elevantalet och elevstrukturen och som de själva beslutar om på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt. Även om det finns en kalkylerad finansieringsandel för läromedlen, kan rektorerna allokera mer medel till dem, om det är nödvändigt för undervisningen.

Skolorna anskaffar läromedel aktivt, och enligt elevenkäterna upplever största delen av eleverna att det finns tillräckligt med både tryckta och digitala läromedel.

Föredragandens ställningstagande till motionen

Tillgången på läromedel är som helhet på en god nivå i Esbo. Skolorna har betydande resurser och flexibla möjligheter att allokera resurser enligt sina behov. Vårt mål är att säkerställa att alla elever har tillgång till högklassiga läromedel och goda förutsättningar för lärande.

Utredningar om frågorna i motionen

1. Anslagens tillräcklighet

I Esbo har skolorna tillgång till en helhetsbudget, inte separata öronmärkta anslag. Budgeten bildas kalkylmässigt utifrån olika delområden, men skolorna kan allokera de resurser som står till deras förfogande flexibelt enligt sina behov. Rektorn ansvarar för hur skolans helhetsbudget används.

Helhetsbudgeten och fastställande av den

Under läsåret 2026–2027 är helhetsbudgeten som delas ut på basis av en resursberäkning till skolor inom den finska grundläggande utbildningen cirka 190 miljoner euro. Resursberäkningen producerar helhetsbudgetar för skolorna och skolorna använder anslagen på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt som de själva anser vara lämpligast, oberoende av de delområden som beskrivs nedan och som används vid resursberäkningen.

De anslag som fördelas vid resursberäkningen består av fyra kalkylerade delområden som baserar sig på skolornas elevantal och elevstruktur samt på resursen för ordinarie gemenskapshandledare:

1. Undervisningsresurser: grundläggande resurser för allmän undervisning, förberedande undervisning, undervisning inom krävande stöd och rehabiliterande undervisning samt tilläggsresurser för stöd för lärande och flerspråkiga elever.
2. Assistentresurser: i förhållande till antalet elever i skolan.
3. Materialanslag (=läromedel och annat skolmaterial, såsom pennor och häften samt hygienartiklar, till exempel toalettpapper, tvål och pappershanddukar): enligt elevantal.

4. Anslag för tolktjänster: elever vars modersmål är ett annat språk än finska, svenska eller engelska och elever som deltar i omfattande tvåspråkig undervisning.
5. Ordinarie gemenskapshandledare.

Anslagen och de kalkylerade delområdena för de genomsnittliga skolorna inom den finska grundläggande utbildningen är riktgivande följande:

	Alla skolor		**I snitt**		
	Sammanlagt	**Andel**	**Åk 1–6**	**Åk 7–9**	**Enhetsskola**
Antal elever	ca 30 850		ca 330	ca 400	ca 650
Finansiering sammanlagt	ca 190 mn €		ca 2,6 mn €	ca 2,8 mn €	ca 4 mn €
1. Undervisning	ca 170,6 mn €	ca 90 %	ca 2,2 mn €	ca 2,7 mn €	ca 3,7 mn €
2. Assistenter	Ca 12 mn €	ca 6 %	ca 330 000 €	ca 6 000 €	ca 135 000 €
3. Material	ca 6,6 mn €	ca 3,5 %	ca 60 000 €	ca 104 000 €	ca 137 000 €
4. Tolktjänster	ca 0,45 mn €	ca 0,2 %	ca 10 000 €	ca 6 000 €	ca 20 000 €
5. Ordinarie gemenskaps-handledare	ca 0,72 mn €	ca 0,4 %	0 €	0 €	ca 45 000 €

Helhetsbudgeten för den finska grundläggande utbildningen är cirka 400 miljoner euro, varav lokalhyrorna är cirka 120 miljoner euro. Andelen för anordnandet av grundläggande utbildning utgör cirka 190 miljoner euro, varav det kalkylmässigt anvisas sammanlagt cirka 6,6 miljoner euro till skolornas materialanslag. Materialanslagen till skolorna beräknas enligt elevantalet på följande grunder:

- materialanslaget inom förskoleundervisning och inom den allmänna och förberedande undervisningen för årskurserna 1–6 är 182,70 euro per elev
- för årskurserna 7–9 är materialanslaget inom allmän och förberedande undervisning 260,10 euro per elev
- för elever inom den tidigare förlängda lärokursen är materialanslaget 298,80 euro per elev
- dessutom finns ett tilläggsanslag på 2 500–4 000 euro för skolor vars elevantal är lågt.

För en genomsnittlig skola inom finsk grundläggande utbildning är de riktgivande summorna för materialanslagen följande:

- Skola för årskurserna 1–6, cirka 330 elever: cirka 68 000 euro
- Skola för årskurserna 7–9, cirka 400 elever: cirka 104 000 euro
- Enhetsskola, cirka 650 elever: cirka 137 000 euro

Inom ramen för den skolspecifika budgeten kan rektorerna vid behov allokera mer medel till läromedlen än vad som kalkylmässigt har reserverats för dem. Tilläggsanslag för undervisningsresursen för elever inom S2-undervisning, förberedande undervisning och specialundervisning kan också användas för dessa elevers läromedel. Resursberäkningen som baserar sig på elevantal och elevstruktur och som producerar skolornas helhetsbudgetar används också i den svenska grundläggande utbildningen och gymnasierna i Esbo. Skolorna och gymnasierna använder anslagen på det sätt de anser vara pedagogiskt lämpligast.

Rektorernas synpunkter och anslag som använts

Av rektorerna inom den finska grundläggande utbildningen ansåg 51 av 58 att de anslag som anvisats för läromedel inte räcker till för att täcka

alla behov. Arbetsböcker måste återanvändas, materialet är delvis föråldrat och specialgruppernas (S2, förberedande undervisning, elever som behöver stöd) materialbehov överstiger de kalkylerade resurserna. Anskaffningen av läromedel prioriteras dock aktivt och budgeten utnyttjas flexibelt för att säkerställa tillgången till läromedel som är nödvändiga för undervisningen. Rektorerna följer aktivt materialbehoven och söker lösningar med beaktande av ändringar i elevantalet, uppkomsten av nya grupper och elevernas varierade behov.

2. Elevernas likabehandling inom tillgången till läromedel

Enligt den beslutanderätt som tjänsteinnehavarna i Esbo har enligt lagstiftningen godkänner rektorn de läromedel som används i skolan efter att ha hört lärarna samt övervakar att läromedlen som används överensstämmer med grunderna för läroplanen. Utöver de läromedel som används gemensamt i undervisningen svarar man på enskilda elevers behov genom att differentiera läromedel.

Inom den finska grundläggande utbildningen var utfallet av anslagen för läromedel år 2025 i genomsnitt 208 euro per elev i skolorna för årskurserna 1–6 (variationsintervall 123–454 euro), i skolorna för årskurserna 7–9 i genomsnitt 250 euro per elev (variationsintervall 91–439 euro) och i enhetsskolorna i genomsnitt 250 euro per elev (variationsintervall 112–585 euro).

Inom den finska gymnasieutbildningen var utfallet av anslagen för läromedel år 2025 i genomsnitt 386 euro per studerande och variationsintervallet cirka 300–570 euro.

Inom den svenska grundläggande utbildningen var utfallet av anslagen för läromedel år 2025 i genomsnitt 120 euro per elev i skolorna för årskurserna 1–6 (variationsintervall 99–156 euro) och i enhetsskolorna i genomsnitt 135 euro per elev (variationsintervall 115–152 euro). I det svenska gymnasiet har det använts 423 euro per studerande för läromedlen.
Summorna per skola eller gymnasium är dock inte helt jämförbara, eftersom kostnaderna kan, beroende på enhet, inbegripa bland annat anskaffningar till skolbibliotek eller andra kostnader.

3. Elevernas erfarenheter av läromedlen

Enligt eleverna i Storängens skola har skolan tillräckligt med tryckta läromedel i olika läroämnen. Inom alla ämnen finns det inte en egen bok för varje elev, men det finns klasserier och material som utarbetats av lärarna. Eleverna tycker att det är ändamålsenligt att ha häften och arbetsböcker, eftersom man med hjälp av dem kan öva själv. Eleverna anser att digitalt material är nyttigt och de hoppas att det ska öka i synnerhet inom matematik och naturvetenskap. Eleverna föredrar en kombination av tryckta och digitala material.

Enkäten om läromedel för elever inom den finska grundläggande utbildningen besvarades av 2 745 elever i 41 skolor. Av dem som svarade är 31 procent elever i skolor med årskurserna 1–6 och 69 procent är elever i skolor med årskurserna 7–9. Antalet elever som svarade varierade något per fråga.

Av dem som svarade anser 67 procent att det finns tillräckligt med tryckta läromedel i skolan och 26 procent att det finns nästan tillräckligt med sådana. Av eleverna upplever 71 procent att tryckta läromedel är nyttiga.

Av dem som svarade anser 39 procent att det finns tillräckligt med digitala läromedel och 37 procent anser att det finns nästan tillräckligt med sådana. Av eleverna upplever 74 procent att digitala läromedel är nyttiga.

4. Tillhandahållande av tryckta läroböcker på andra stadiet

Gymnasierna har för närvarande möjlighet att använda tryckt material i begränsad omfattning genom rektorns beslut. Dessutom kan man till gymnasiernas bibliotek skaffa en del tryckta böcker för att användas som handböcker. För studerande som har inlärningssvårigheter kan man utifrån en speciallärares utlåtande skaffa pappersböcker som stöd för studierna.

Digitala läromedel erbjuder dock sådana mångsidigare möjligheter att uppnå undervisningsmålen som det är svårt att uppnå med tryckt material. Dessutom är digitala licenser flexibla när det sker ändringar i studerandenas studieperioder. Licenserna kan aktiveras snabbt i början av en ny period, medan det tar tid att beställa tryckta böcker och böcker som beställts på våren inte kan returneras.

Tryckt material har dock sina fördelar, såsom enkel läsbarhet i synnerhet vid långa texter samt att tryckt material i vissa läroämnen upplevs som praktiskt. Erfarenheterna varierar mellan olika studieperioder och det finns skillnader i kvaliteten på materialen också i det digitala utbudet.

Esbo stad har som mål att trygga en högklassig, flexibel och jämlik helhet av läromedel för de studerande, där digitalt och tryckt material vid behov kan komplettera varandra. Av kostnadsskäl kan studerande dock inte få tillgång till både digitalt och tryckt material i stor skala.

5. Eventuell olaglig kopiering som utförs av lärare

Inom Esbo stad iakttas Kopiostos kopieringstillstånd som omfattar den grundläggande utbildningen och andra stadiet. Lärarna har tydliga anvisningar om kopiering, och enligt utredningen är otillåten kopiering inget problem. Kopieringen har minskat i och med att digitala material och lärarnas egna material delas ut. För personalen ordnas årligen utbildning om upphovsrätt inom undervisningen.

Beslutshistoria

Nämnden för fostran och lärande 23.9.2026 § 186

Förslag

Föredragande
Direktören för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola

Nämnden för fostran och lärande ger ett utlåtande enligt redogörelsen om Elina Kokkos och 37 andra fullmäktigeledamöters motion 23.2.2026 om tillgången till läromedel.

Behandling

Kokko lämnade understödd av ordförande Laiho, Walls och Lievonen följande tilläggsförslag:

”Nämnden förutsätter att sektorn för fostran och lärande följer upp tillräckligheten av anslagen som används för läromedlen och läroanstalternas behov samt svarar på dem med tillräckliga resurser.”

Efter avslutad diskussion frågade ordförande Laiho om Kokkos tilläggsförslag kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att det godkänts enhälligt.

Beslut

Nämnden för fostran och lärande gav ett utlåtande enligt redogörelsen om Elina Kokkos och 37 andra ledamöters motion 23.2.2026 om tillgången till läromedel.

Dessutom förutsatte nämnden att sektorn för fostran och lärande följer upp tillräckligheten av anslagen som används för läromedlen och läroanstalternas behov samt svarar på dem med tillräckliga resurser.

Nämnden Svenska rum 24.9.2026 § 87

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen om den fullmäktigemotion om tillgången till läromedel som lämnats av fullmäktigeledamot Elina Kokko och 37 andra fullmäktigeledamöter 23.2.2026.

Behandling

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Nämnden för fostran och lärande 27.5.2026 § 123

Förslag

Föredragande
Direktören för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola

Nämnden för fostran och lärande ger ett utlåtande enligt redogörelsen om Elina Kokkos och 37 andra fullmäktigeledamöters motion 23.2.2026 om tillgången till läromedel.

Behandling

Direktören för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola hade förhinder och ärendet föredrogs av direktören för grundläggande utbildning Juha Nurmi.

Kokko lämnade understödd av Lievonen och Walls följande förslag till återremiss:

”Motionen remitteras för ny beredning. Svaret ska också redogöra för elevernas erfarenheter av läromedel inom den finska grundläggande utbildningen.”

Ordförande Laiho lämnade understödd av Walls följande tilläggsförslag till Kokkos förslag till återremiss:

”Under remitteringen begärs också utlåtanden av ungdomsfullmäktige och rådet för personer med funktionsnedsättning.”

Efter avslutad diskussion frågade ordförande Laiho om Kokkos remissförslag kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att det godkänts enhälligt.

Ordföranden frågade om ordförandens tilläggsförslag till remissförslaget kan godkännas. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att det godkänts enhälligt.

Beslut

Nämnden för fostran och lärande:

Nämnden beslutade att återremittera ärendet för ny beredning.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 26.10.2026 § 343

Förslag

Föredragande
Direktören för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Elina Kokkos m.fl. motion 23.2.2026 om tillgången till läromedel och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Stadsstyrelsen:

Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite oppimateriaalien saatavuudesta
- Espoon vammaisneuvoston lausunto valtuustoaloitteeseen oppimateriaalien saatavuudesta
- Espoon nuorisovaltuuston lausunto koskien oppimateriaalien saatavuutta

För kännedom